

BE

CK.0000064077

biên soạn

“Một bài báo
hay có chất
liệu 80% từ
phỏng vấn”

PHỎNG VẤN BÁO CHÍ

NGUYỄN
OC LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

BIỂU GHI BIÊN MỤC TRƯỚC XUẤT BẢN ĐƯỢC THỰC HIỆN BỞI THƯ VIỆN KHTH TP.HCM
General Sciences Library Cataloging-in-Publication Data

Benjamin Ngo biên soạn

Phỏng vấn báo chí / Benjamin Ngo biên soạn. - T.P. Hồ Chí Minh : Trẻ, 2013.

160tr. ; 20cm.

1. Phỏng vấn. 2. Nghề làm báo. I. Benjamin Ngo.

1 Interviews 2 Journalism

080 -- dc 22

P574

BENJAMIN NGO

biên soạn theo

Gail Sedorkin và Judy McGregor

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

Mục lục

Lời nói đầu	9
• PHÒNG VẤN BÁO CHÍ	11
1. Phòng vấn... Hé lộ tất cả	13
▪ Các thể loại phỏng vấn	15
▪ Nguồn tin	17
▪ Những kỹ năng quan trọng	19
▪ Công nghệ	22
2. Nghiên cứu	23
▪ Yếu tố thời gian	25
▪ Tìm góc độ thông tin	27
▪ Lưu trữ tài liệu	28
▪ Trân trọng những nguồn tin đáng giá	28
▪ Khai thác thông tin qua máy tính	29
3. Vào cuộc phỏng vấn	30
▪ Tự trấn an trước lúc phỏng vấn	30
▪ Danh bạ nguồn tin	31
▪ Ghi âm & tốc ký	31

▪ Trước lúc bắt đầu	32
▪ Góc độ thông tin	34
▪ Câu hỏi nên soạn trước hay không?	35
▪ Một số lưu ý khác	36
▪ Hẹn phỏng vấn	37
▪ Tiếp cận những nguồn tin khó	37
▪ Thông qua nhân viên PR	38
4. “Phá băng”	39
▪ Trước lúc “phá băng”	40
▪ Thời điểm?	40
▪ Tùy vào nhân vật	41
▪ Nên nghiên cứu trước	42
▪ Với những cuộc phỏng vấn gấp	43
5. Đặt câu hỏi	47
▪ Ai quan tâm đến câu hỏi này?	49
▪ Không nên sử dụng câu hỏi đóng thường xuyên	49
▪ Sử dụng câu hỏi mở để khai thác thông tin	50
▪ Sử dụng những câu hỏi về quy mô, mức độ	50
▪ Nên tóm lược vấn đề để có thêm thông tin	51
▪ Nghệ thuật hỏi tới	52
▪ Lặp lại câu hỏi để làm sáng tỏ vấn đề	52
▪ Đặt câu hỏi giả định	54

▪ Hỏi câu “khó nhá”	54
▪ Câu hỏi: “cho biết cảm giác”	55
▪ Câu hỏi “bán cái”	55
▪ Câu hỏi “ngây thơ”	57
▪ Câu hỏi bẫy	57
▪ ĐỪNG hỏi nhiều điều trong một câu	57
▪ ĐỪNG hỏi: “Nói cho tôi biết về bản thân anh/chị?”.	58
▪ Tập trung vào chủ đề muốn hỏi	58
6. Phỏng Vấn Cho Báo In	59
▪ Hai dạng phỏng vấn	59
7. Phỏng vấn trên radio/TV	66
▪ Áp lực của thời lượng	67
▪ Ghi âm	68
▪ Phỏng vấn thời sự	70
▪ Phỏng vấn chân dung nhân vật	71
▪ Những cuộc phỏng vấn tai họa	73
▪ Đa năng	74
8. Phỏng vấn qua điện thoại, email	75
▪ Phỏng vấn qua điện thoại	76
▪ Phỏng vấn qua email	78

9. Viết thành bài	82
▪ Làm sao có trích dẫn “độc”?	84
▪ Lưu ý về phản hồi	85
▪ Lưu ý về câu chữ	85
▪ Lưu ý quan trọng khác	86
▪ Sử dụng nguồn tin vô danh	87
▪ Tôn trọng thỏa thuận với nguồn tin	89
▪ Có nên cho nguồn tin xem bài trước khi đăng?	89
10. Một trường hợp đáng tham khảo	90
▪ Lời khuyên cuối cùng	93
● PHỤ LỤC	95
▪ Nhà văn Nguyễn Khải - “Tôi chỉ là người của một thời”	97
▪ Phỏng vấn Phó Tổng giám đốc Viettel Nguyễn Mạnh Hùng - “Chúng tôi học được nhiều từ khủng hoảng”	104
▪ Nhà văn Phan Việt trò chuyện với nhà toán học Ngô Bảo Châu	112
▪ Cậu bé 11 tuổi phỏng vấn tổng thống Mỹ	135
▪ Oprah Winfrey phỏng vấn Michael Jackson thế nào?	140
▪ Phỏng vấn Đức Đạt-Lai Lạt-Ma - “Dùng đến sức mạnh là dấu hiệu của sự yếu đuối”	152

Lời nói đầu

Gần như người làm báo nào cũng có kinh nghiệm thương đau với những lần phỏng vấn đầu tiên trong sự nghiệp: không đặt được câu hỏi “đắt”, không tập trung nghe hết ý trả lời, băng ghi âm bị hư, không tìm được thông tin đáng kể sau buổi phỏng vấn.

Nhà báo David Leser kể về cuộc phỏng vấn đầu tiên hơn 20 năm trước, khi còn làm cho *The Daily Telegraph*:

“Đây là ngày đầu tiên tôi làm báo, một vụ bất đồng lao động xảy ra. Tôi được giao nhiệm vụ gọi nhà quản lý và nhân viên liên quan để tìm hiểu vấn đề. Đó là cuộc gọi phỏng vấn đầu tiên và cho bài báo đầu tiên. Thế nên tôi rất căng thẳng. Khi đầu dây bên kia có người bắt máy, tôi quên bém đi là mình đang gọi cho ai và vì sao gọi”.

Thường thì phóng viên tập sự không có nhiều cơ hội quan sát cách nhà báo đàn anh làm nghề. Sự thật thì kỹ năng phỏng vấn là một phần thiết yếu của nghề báo. Ken Metzler từng nói rằng: “Một bài báo hay có 80% chất liệu từ phỏng vấn”.

Bob Jervis cũng đồng ý rằng “kỹ năng phỏng vấn là điều quan trọng nhất, khó nhất của người làm báo”. Ước tính một phóng viên tập sự cần 8 tuần để quen việc; 1 năm

để nắm cấu trúc bài báo; và nhiều năm sau đó để trở thành một người phỏng vấn giỏi.

Quả là một thách thức khi bạn tiếp xúc với một người lạ, với mục tiêu là tìm thông tin liên quan đến một chủ đề mà bạn chưa biết, hoặc ít biết. Việc này cũng căng thẳng giống như chuyện bạn phải có bài phát biểu dài một tiếng trước đám đông. 3 bước để thành công là:

1. Chuẩn bị
2. Chuẩn bị
3. Chuẩn bị.

Masterton và Patching tóm tắt: “Cuộc phỏng vấn được xem là thành công khi có sự chuẩn bị chu đáo, câu hỏi “đắt” đúng lúc, phóng viên chăm chú lắng nghe từng lời của người được phỏng vấn”.

Quyển sách này chất lọc những những bí quyết, lời khuyên, và những tình huống thực tế của những nhà báo giỏi phỏng vấn từ Úc và New Zealand. Mong rằng các bạn sinh viên báo chí, phóng viên thực tập có thể tìm thấy lời đáp cho những vướng mắc về kỹ năng phỏng vấn.

Bạn hãy dành một cuốn sổ để sắp xếp các mối quan hệ xã hội. Hãy ứng dụng những bí quyết trong sách để từng bước nâng chất lượng những cuộc phỏng vấn, nhưng bài báo của bạn.

Một khi thành thạo kỹ năng phỏng vấn, bạn sẽ có cơ duyên trò chuyện cùng những người thú vị.